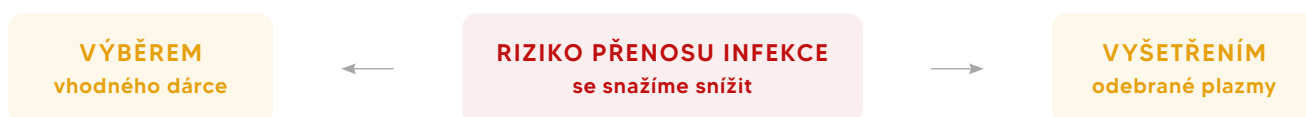

1 OHROŽENÍ PŘÍJEMCE KREVNÍ PLAZMY

Krevní plazmou lze na příjemce přenést množství infekčních onemocnění. Z praktického hlediska jsou však nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, infekční žloutenka typu C a AIDS.

1.1 Výběr dárce

Riziko výskytu infekčních nemocí přenosných krevní plazmou trvale nebo dočasně zvyšují např. následující činnosti či skutečnosti:

Rizikové sexuální chování, zejména:	(min. doba vyřazení po skončení takové aktivity)
• pohlavní styk s osobou infikovanou HIV nebo nemocnou AIDS	(12 měsíců)
• střídání náhodných sexuálních partnerů, skupinový sex	(6 měsíců)
• pohlavní styk mezi muži (platí i pro sexuální partnerku tohoto muže)	
• pohlavní styk provozovaný pro peníze/drogy (prostitute), jejich stálí sexuální partneři	(trvale)
• pohlavní styk s osobou provozující prostituci	(12 měsíců)
• pohlavní styk s osobou, která užívá injekční drogy	(12 měsíců)
Ostatní rizikové činnosti či skutečnosti:	(min. doba vyřazení po skončení takové aktivity)
• úzký kontakt s nemocným s infekční žloutenkou (společná domácnost, sexuální kontakt)	(6 měsíců)
• výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci a jejích variant v rodině (vCJD = BSE, TSE)	(trvale)
• pobyt ve Velké Británii a Francii (> než půl roku) v letech 1980–1996; podání transfuze ve Velké Británii po roce 1980 (možné riziko Creutzfeldt-Jacobovy nemoci)	(trvale)
• tetování, propíchování uší, body piercing, akupunktura apod.	(4 měsíce)
• potřísnění sliznice/poraněné kůže infekčním materiálem	(6 měsíců)
• endoskopické vyšetření (např. žaludku, střev, močových a dýchacích cest)	(4 měsíce)
• transfuze podána v ČR	(6 měsíců)
• transfuze podána v zahraničí před rokem 1996	(trvale)
• léčba přípravky lidského původu např. pro růstové a vývojové poruchy (lidský růstový hormon)	(trvale)
• operace	(4–6 měsíců)
• neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé mozkové pleny, ušního bubínku, transplantace oční rohovky	(trvale)
• transplantace s použitím štěpu zvířecího původu	(trvale)
• transplantace s použitím tkáně nebo buněk lidského původu	(6 měsíců)
• pobyt v nápravném zařízení (vězení)	(6 měsíce)
• léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu	(1 rok)
• toxikomanie a alkoholismus	(trvale)
• užívání injekčních drog, steroidů nebo hormonů nepředepsaných lékařem (i v minulosti)	(trvale)

1.2 Samovyhloučení

Pokud si sami uvědomíte, že by Vaše krevní plazma mohla jakkoli ohrozit příjemce transfuze, prosíme, od odběru odstupte nebo o této skutečnosti informujte pracovníky plazmaferetického centra.

1.3 Další rizika

Příjemce transfuze může být ohrožen i některými léky, které dárce užívá nebo v minulosti užíval. Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupénky, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty apod. Může se jednat o isotretinoin (např. Accutane, Roaccutane), etretinat (např. Tegison, Tigason), acitretin (např. Neotigason), finasterid (např. Finex, Penester, Propecia, Proscar, Mostrafin), dutasterid (např. Avodart). Délka vyřazení dárce závisí na daném léku a na způsobu jeho podávání.

Riziko přenosu infekce zvyšuje i pobyt v některých vybraných zemích. Za rizikový se považuje především dlouhodobý pobyt v tropických zemích, v zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby nebo horečky Q, pobyt. Obecně pak pobyt v zemích se zvýšeným výskytem infekčních nemocí (např. infekční žloutenky) aj.

* Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud není dárce motivován pouze přímým finančním prospěchem. **Proto dáváme přednost neplacenému dárcovství.**

** Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud je dárce vyšetřen opakovaně a pravidelně. **Proto se přednostně obracíme na pravidelné dárce.**

1.3 Vyšetření odebrané krevní plazmy

Kromě vyplnění předodběrového dotazníku, laboratorní kontroly a vyšetření zdravotnickým pracovníkem (pohovor), vyšetřujeme každou odebranou krevní plazmu na přítomnost známek infekce:

- HBV (žloutenka B)
- HIV (původce AIDS)
- HCV (žloutenka C)
- syfilis (lues, příjice)

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme vždy schopni stoprocentně zaručit příjemci krevní plazmy naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek a dárci může „trvat“ několik týdnů, než protilátka po „nakažení“ vytvoří). Spolupráce s dárce a naprostá důvěra má tedy vždy zásadní význam. V případě nevyhovujících výsledků laboratorních vyšetření budete informováni.

Průkaz infekce dárce HIV, HBV, HCV nebo jiných závažných krevní plazmou přenosných infekčních onemocnění jsou důvodem vyloučení dárce z dalšího dárcovství.

Údaje o zdravotním stavu dárce uchováváme v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství poskytujeme část z nich do Národního registru transfuzní služby. Vám odebraná plazma bude použita pouze v případě, že bude vyhovovat požadavkům na její bezpečnost a jakost.

1.4 Změna zdravotního stavu po odběru

Pokud u Vás v období krátce po odběru došlo k rozvoji infekční choroby, která by mohla ohrozit příjemce krevní plazmy, prosíme, informujte v co nejkratší době příslušného zaměstnance plazmaferetického centra.

2 RIZIKO PRO DÁRCE KREVNÍ PLAZMY

2.1 Odběr ne zcela zdravému dárci

Odběr krevní plazmy může poškodit ne zcela zdravého dárce. Proto vždy provádíme základní vyšetření, která slouží ke všeobecnému posouzení dárcova zdravotního stavu.

Veškeré nálezy, které jsou vyhodnoceny jako abnormální jsou dárci vždy oznámeny. Za dočasné nebo trvalé vyřazení z dárcovství odpovídá lékař plazmaferetického centra. O dočasném nebo trvalém vyřazení z dárcovství je dárce vždy informován s řádným odůvodněním.

2.2 Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- **krevní výron/modřina**
(z důvodu špatného vpichu, nebo krvácení do podkoží v místě vpichu; riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru)
- **celková reakce, mdloby**
(obvykle důsledkem ne dost rychlého přizpůsobení krevního oběhu, nebo nepřiměřenou psychickou reakcí; dochází k nim nejčastěji u dárců hladovějících, „uhoněných“ a při příliš rychlém opuštění odběrového křesla)
- **drobné svalové záškuby, trnutí jazyka, mravenčení rtů apod.**
(u přístrojových odběrů, kde je krev mimotělně mísená s protisrážlivým roztokem, může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k podobným reakcím; pokud by nebyl podán vápník nebo nebyla upravena rychlost odběru, mohlo by dojít i k větším křečím; důležité je, aby byl dárce řádně poučen a hlásil již první příznaky; zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné)

3 PRÁVA DÁRCE KREVNÍ PLAZMY

Dárce má právo:

- kdykoliv změnit své rozhodnutí o darování krevní plazmy a odstoupit od odběru
- klást dotazy ohledně dárcovství krevní plazmy a okolností odběru
- na informace o významu dobrovolného a neplaceného dárcovství
- na podrobné vysvětlení metody a typu odběru krevní plazmy včetně možných rizik spojených s odběrem
- na podrobné vysvětlení důvodů, které brání darování krevní plazmy pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo možné ohrožení zdraví příjemce krevní plazmy
- vědět o způsobech předodběrového vyšetření (laboratorního a klinického) a o povinných vyšetřeních, kterým je podrobena darovaná krevní plazma

Poliklinika Prosek

Lovosická 440/40
190 00 Praha 9, Střížkov

www.aplazma.cz

+420 720 750 777
info@aplazma.cz

- vědět, jaké jsou možnosti dalšího zpracování a využití krevní plazmy
- na informaci o tom, že odebraná krevní plazma bude použita uvedeným způsobem, jen pokud splní kritéria bezpečnosti a jakosti
- na informace o svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření
- na soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření
- na ochranu před zneužitím jakýchkoliv informací týkajících se darování jeho krevní plazmy a zdravotního stavu
- na informaci o uchovávání osobních dat a dalších údajů o zdravotním stavu a o jejich ochraně před zneužitím dle platných zákonů

Plazmaferetické centrum má konečnou odpovědnost za jakost a bezpečnost odebírané krevní plazmy a má proto právo definitivně rozhodnout o přijetí či vyřazení dárce.

Právo příjemců krevní plazmy na ochranu jejich zdraví převažuje nad jakýmikoli jinými skutečnostmi, včetně přání jednotlivců darovat krevní plazmu.

Darování krevní plazmy se nepovažuje za „lidské právo“.